

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polt.

List za šolo in dom.

Veljá
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 7.

V Ljubljani 1. aprila 1872.

Tečaj XII.

SLABI PIRHI.

Pirhi se delé bogato,
Mnogi lepih so dobili,
Le učiteljev ubogih
Se nihče še ne usmili. —
Opertiti nas čez glavo,
Vpregati nas pred naklade,
Jed v daljavi nam kazati —
To izid je naše nade.

»Ljudska šola je ognjišče,
Kjer se ljudstvu sreča kuje,
Iskra uma vpervič vpiha,
Kjer za tim prostost kraljuje;
Šola srenji skerb je perva,
Istinge ni naložene,
Bolje kot za solo vtrate
Ni med drugimi nobene.«

To so prazne nam pretvéze
In besede v sládko vlite,
Če pomoči nam ne daste —
Nas v pománjkanji pustite.
Káko dolgo pirhe take
Bodeš národ še nam vróčil!
Védi: »Sila gre do méje,
Lok napéti bode póčil!«

Olika v olikanem jeziku. *)

Sedanja ali modérna pedagogika veleva učitelju, ravnati se po duhu časa; da učitelj to svojo nalogo naj bolje spolnuje tako, da v šoli in s tem sploh med narodom širi omiko in oliko in sicer po naj bolj naravni poti — v domačem jeziku in sicer v oglajenem domačem jeziku.

Star učitelj djal je nekđaj mlajšemu: „Priatelj, preden bodeš učil v šoli, uči domá, — kogá? samega sebe!“ — To je zlato ravnilo, po katerem naj bi se mi vsi ravnali. Rekel sem, da mora podučevati se v

*) Po „Jezičniku“ sestavil in pri učit. večeru govoril A. P.

oglajenem jeziku; ako pa hoče kdo oglašeno podučevati, ni dovolj, da sam dobro razume stvar, o kateri govori, tudi ni dovolj, da vé način podučevanja ali metodo, — on mora imeti pred vsem drugim tudi dar jezika, t. j. da govori tako, da ga učenci lahko razumevajo in ob enem tudi v govoru posnemajo.

Ako pa hoče učitelj svoj materni jezik prav oglašeno govoriti, mora se tega pravilno učiti. Uči pa se kdo le takrat, kedar ima do kake reči veselje. Veselje in ljubezen do jezika pa pride le po tem, če se ga kdo pri korenini začénja učiti. Korenina ali podlaga vsakemu jeziku pa je to, da poznamo slovstvo ali zgodovino kakega jezika.

Kakor iz korenine priraste deblo, in to se razraste v veje in vejice z mnogim in raznim perjem, tako so vsi jeziki prirastli iz enega prvotnega in se razrastli po tem mnogotero, kakor veje in vejice na drevesu. Napuha duh je učinil in učinja vse hudo na svetu — tako je bil tudi napuha duh vzrok, da je Gospod ljudem zmedel govorico.

Pervi jezik razdelil se je v mnoge jezike, in po jeziki so se razdelili narodi ter razposelili po svetu.

Učenjaki devajo vse jezike, kar se jih na svetu govori, v tri rede. Pervi red ima v sebi jezike enozložne, drugi prilepne, tretji pregibne. Prilepni jeziki so tisti, pri katerih se razne oblike zaznamnjajo z raznimi nastavki in pridevki ali prilepki. Pregibni pa so tisti, kjer se jezikove oblike delajo s skloni in s spregami. Vsaki red se vé da ima zopet mnogo razredov.

Slovani — Slovenci — sklanjamo in spregamo, tedaj je naš jezik iz tretjega reda. Naš red pa šteje še osem razredov.

Starogerški, latinski in celtiški so sedaj le knjižni jeziki; germanškemu ali nemškemu na čelu je nekdanji gotiški; slovanski jeziki pa so naj bližje litavskemu in sanskritskemu. „Sanskrit“ je stari sveti jezik — popolnoma jezik.

Slovani nimamo obénega jezika, zato ker smo že od davnih davnih časov razdeljeni v več rodov.

Slovani ali Sloveni smo Slovenci in Slovaci, Rusi in Rusini, Serbi in Sarbi, Poljaki in Bulgari, Čehi in Hrvatje. Vseh Slovanov ali narodna zadruga slovanska je naj bolj velikanska na vsem svetu. Nas je kot listja in trave. Torej pesnik poje, da Slovanom solnce nikdar ne zajde. Zahaja nam pač in sicer vedno, toda ne zajde nam nikdar. Kedar nam tù zahaja, vzhaja bratom našim unstran morja.

Pervi književni jezik slovanski je tisti, v katerem sta v 9. veku učila in pisala sv. Ciril in Metod, v katerem so pisali in govorili nju učenci in nasledniki, v katerem so pisane naj starje cerkvene knjige slovanske, in to je staroslovenščina, in ravno naš slovenski jezik je iz te stare korenike. Pervo in pravo slovstvo so Slovani dobili po kerščanstvu.

Slovenec pravi: „Z Bogom začni vsako delo,
Da bo dober tek imelo“.

Z Bogom se je začelo naše slovstvo, naš književni jezik. To se je začinjalo v devetem stoletji, in deveto stoletje je bilo tedaj slovansko, Bog daj, da bi bilo tudi devetnajsto stoletje na literarnem polju slovansko!
(Konec prih.)

Ukaz ministra za bogočastje in nauk od 15. novembra 1869, števil. 10864, s katerim se razglašajo določila pri spraševanju učiteljev za ljudske in meščanske šole.

(Dalje in konec.)

Pomočne knjige rabiti ni dovoljeno.

Za vsako pisмено nalogo so odločene štiri ure, potem se izdelek dalje izroči.

§. 14. Pri ustmenem in praktičnem izpraševanju more se spraševalna komisija razdeliti v odseke; pri vsakem odseku morajo toda biti najmanj trije udje. V onih odsekih, kjer ni vodja nazoč, prevzame per-vosedstvo ud, ki ga je on v to odločil.

§. 15. Praktično izpraševanje obsega eno preskušnjo djanskega podučevanja v šoli. Predmet, ki se ima obravnavati, naznani se kandidatu en dan pred.

Vodja in naj manj dva uda spraševalne komisije morata biti nazoča pri teh preskušnjah, iz katerih se izvé, koliko naravnih zmožnosti za učenja ima kandidat in koliko si je že pridobil praktične sposobnosti za učenje.

§. 16. Po dokončanem izpraševanju mora se v posebnem zapisniku zaznamovati vspeh preskušnje, in sicer za vsaki predmet za-se, kakor tudi za djansko poskušnjo v šoli pri učencih.

Zasluzki kandidata v posamnih predmetih, kakor tudi skupni vspeh naj se zaznamova tako-le: prav dobro, dobro, dovoljno, komaj dovoljno, nedovoljno.

Zasluzek za vsaki pojedini predmet se določuje po predlogu do-tičnega izpraševalca z večino glasov.

Red za djansko poskušnjo v šoli določujejo oni udje komisije, ki so bili pri njej nazoči. Ako je enako glasov, obvelja nižji red.

§. 17. Po določilu redov za posamne predmete povzame komisija na podlagi teh skupni vspeh, ter razsodi, za ktere šole in za ktero stro-kovno versto (§§. 4 in 5) si je izpraševanec pridobil sposobnost in v kateri meri naj se mu podeli.